

# การประชุมสภาบรรณารักษ์ แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ครั้งที่ 12

สมศักดิ์ ศรีบริสุทธิ์สกุล\*



## บทนำ

จากการที่ผู้เขียนได้มีโอกาสเข้าร่วมการประชุมสภาบรรณารักษ์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Congress of Southeast Asian Librarians: CONSAL) ครั้งที่ 12 ณ เมืองบันดา เสรี เบกาวัน ประเทศบรูไน ดารุสซาลัม ระหว่างวันที่ 20-23 ตุลาคม 2546 ในหัวข้อ “เติมพลังให้ทรัพยากรสารสนเทศ: เพื่อเพิ่มพูนมรดกทางความรู้” (Information Resources Empowerment: Enhancing Knowledge Heritage) โดยได้รับฟังการบรรยาย และการนำเสนอ บทความวิชาการที่น่าสนใจหลายบทความ จากนักวิชาการในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตลอดจนนักวิชาการจากออสเตรเลีย ยุโรป และอเมริกา ซึ่งบทความทั้งหมดที่น่าสนใจ และมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อแวดวงวิชาการบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ตลอดจนวิชาชีพสารนิเทศ สำหรับบทความนี้จะนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับภูมิหลังของ CONSAL ลำดับเหตุการณ์ วิธีการนำเสนอ รวมทั้งสาระสำคัญและข้อคิดที่ได้รับจากบทความดังกล่าว

## ภูมิหลังของ CONSAL

CONSAL เป็นองค์กรที่ก่อตั้งขึ้นเมื่อเดือนสิงหาคม ปี 1970 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. สถาปนาความสัมพันธ์และสร้างความเข้มแข็งแก่บรรณารักษ์ ห้องสมุด สมาคม ห้องสมุด และองค์กรที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
2. ส่งเสริมความร่วมมือในสาขาบรรณารักษศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ การจัดการเอกสารและสารนิเทศ และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ในภูมิภาคนี้

---



\* อาจารย์ประจำภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. ร่วมมือกับองค์กรหรือสถาบันระดับภูมิภาคและนานาชาติในสาขาบรรณารักษศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ การจัดการเอกสารและสารนิเทศ และกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

ปัจจุบัน สมาชิกของ CONSAL ประกอบด้วย ประเทศบรูไน ดารุสซาลัม อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย ลาว เมียนมาร์ กัมพูชา และเวียดนาม

CONSAL มีได้มีเลขาราชการและบุคลากรประจำ แต่เป็นองค์กรระดับภูมิภาคที่ดำเนินการอย่างอิสระ ภายใต้อำนาจหน้าที่ที่ได้บัญญัติไว้ในธรรมนูญขององค์กร และไม่มี การเก็บค่าธรรมเนียมจากสมาชิก CONSAL จัดการประชุมสามัญทุก 3 ปี โดยให้ประเทศสมาชิกหมุนเวียนผลัดเปลี่ยนกันเป็นเจ้าภาพ

กรรมการบริหารของ CONSAL ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เลขานุการ ทรัยฎิก ซึ่งมาจากชาติสมาชิก และตัวแทนสมาชิกจำนวน 3 คน (2 คนจากสมาคมห้องสมุดของประเทศสมาชิก และ 1 คนจากหอสมุดแห่งชาติ) สำหรับแกนนำในการเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมสามัญนั้นเป็นหน้าที่ร่วมกันของสมาคมห้องสมุด และหอสมุดแห่งชาติของประเทศเจ้าภาพ (Twelfth Congress of Southeast Asian Librarians: Speakers Profile and Abstract, 2003: 9)

 <p>CONSAL XII          ڪونگريس ڪونسل ڏکڻ اوڀر ايشيا          CONGRESS OF          SOUTHEAST ASIAN LIBRARIANS</p>	<p><b>CONSAL XII</b>  <b>"Information Resources Empowerment : Enhancing Knowledge Heritage"</b>  <b>20th to 23rd October 2003</b>  <b>BRUNEI DARUSSALAM</b></p>	
<p><a href="#">Home</a>   <a href="#">Venue</a>   <a href="#">Who Should Attend?</a>   <a href="#">About CONSAL</a>   <a href="#">Contact Us</a></p>		
<p><b>Programme</b>  <b>Speakers</b>  <b>Pre-Conference</b>  <b>Registration Fees</b>  <b>Registration Form</b>  <b>Outstanding Award</b>  <b>Exhibition</b>  <b>Poster Sessions</b>  <b>Post Conference Tours</b>  <b>Visits</b>  <b>Hotels</b></p>	<p>The CONSAL XII Conference Organising Committee cordially invites you to the above conference, organised by Dewan Bahasa dan Pustaka, Brunei Darussalam with the cooperation the Brunei Darussalam Library Association and supported by the, CONSAL Secretariat, Singapore Ministry of Culture Youth and Sports, Brunei Darussalam and Universiti Brunei Darussalam.</p>	<p><b>Organised By</b></p>  

### ไฮมเพจของการประชุม CONSAL XII

([http://www.ubd.edu.bn/library/activities/consal\\_xii\\_2003/](http://www.ubd.edu.bn/library/activities/consal_xii_2003/))

## กำหนดการประชุม CONSAL XII

ในการประชุม CONSAL ครั้งที่ 12 ณ ประเทศบรูไนนั้น จัดขึ้นที่ International Convention Centre ในเมืองหลวงบันดา เสรี เบกาวัน การประชุมเริ่มตั้งแต่วันที่ 18 ตุลาคม – 23 ตุลาคม 2546 โดยมีรายละเอียดดังนี้ (Delegate Handbook CONSAL XII, 2003: 4-9)

18 ตุลาคม 2546 เป็นการประชุมของคณะกรรมการบริหาร และกรรมการตัดสินรางวัล Outstanding Librarian Award

19 ตุลาคม 2546 เริ่มด้วยการประชุมเชิงปฏิบัติการ Pre-Conference Workshop พิธีเปิดการประชุมอย่างเป็นทางการ และการประกาศรางวัล Outstanding Librarian Award สำหรับผู้ที่ได้รับรางวัลคือ Ms. Josephine C. Sison รองศาสตราจารย์จาก Institute of Library and Information Science, University of Philippines

20-22 ตุลาคม 2546 เจ้าภาพได้จัดให้มีการปราศรัยหลักและการนำเสนอบทความวิชาการจากวิทยากรประเทศต่าง ๆ โดยแบ่งการประชุมเต็มคณะ (Plenary) จำนวน 12 คณะตามหัวข้อที่กำหนดไว้

23 ตุลาคม 2546 ผู้บริหาร สมาชิก และผู้ร่วมประชุม อภิปราย เสนอแนะ และลงมติการประชุม พร้อมทั้งจัดทำมติและข้อเสนอแนะที่ผ่านชั้นทานุมัติจากที่ประชุม การส่งมอบธงเจ้าภาพครั้งต่อไป (ครั้งที่ 13) ที่จะจัดขึ้น ณ ประเทศฟิลิปปินส์ ปี 2006 และปิดท้ายด้วยการทัศนศึกษาแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ห้องสมุด และพิพิธภัณฑ์ของประเทศบรูไน ดารุสซาลัม

## วิธีการนำเสนอบทความในการประชุม

ทางผู้จัดการประชุม ได้แก่ กระทรวงวัฒนธรรมเยาวชน และการกีฬา สมาคมห้องสมุดแห่งบรูไน ดารุสซาลัม และมหาวิทยาลัยบรูไน ดารุสซาลัม ได้จัดทำและเผยแพร่บทความวิชาการที่นำเสนอในการประชุม CONSAL XII ผ่านทางสื่อต่าง ๆ ดังนี้

1. เอกสารรวมบทความฉบับเต็ม
2. เอกสารรวมประวัติของวิทยากร (Speakers profile) พร้อมสาระสังเขปของบทความ
3. อนุสาร (booklet) ของบทความที่มีได้ถูกรวมเล่มอยู่ในเอกสารข้อ 1.
4. สไลด์ PowerPoint ของวิทยากร
5. ใบปลิว (Handout) จากสไลด์

สำหรับวิธีการนำเสนอของนักวิชาการและเจ้าของผลงานวิจัยแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. คำปราศรัยหลัก (Keynote Addresses)
2. การประชุมเต็มคณะ (Plenary)
3. การประชุมกลุ่มย่อยตามความสนใจ (Parallel Track)

โดยวิธีการนำเสนอในประเภทที่ 1-2 ประกอบด้วยวิทยากร และผู้ดำเนินรายการ โดยผู้เข้าฟังสามารถซักถามและแสดงความคิดเห็นได้เมื่อจบการนำเสนอ ส่วนวิธีการนำเสนอประเภทที่ 3 จะมีประธานกลุ่ม 1 คน และผู้อำนวยความสะดวก 2 คน โดยให้ผู้เข้าฟังแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อย อภิปราย ระดมความคิดเห็น นำเสนอ และหาข้อสรุปร่วมกัน



ตัวอย่างหน้าปกของบทความที่นำเสนอในการประชุม CONSAL XII

จำนวนบทความที่นำเสนอจริงในการประชุม CONSAL XII

ประเทศของผู้นำเสนอ	AUS	BRU	CHI	ENG	FIN	IND	INDO	MAL	PHI	SIN	THA	USA	รวม
<b>ประเด็นใน Keynote/Plenary</b>													
การเพิ่มพลังให้สารนิเทศ		1										1	2
สารนิเทศดิจิทัล				1	1								2
การจัดการห้องสมุดและ ความรู้									2	1			3
ความปลอดภัยของสารนิเทศ						1		1	1				3
การเรียนรู้ตลอดชีวิต		1						1		1			3
การพัฒนาห้องสมุด อิเล็กทรอนิกส์	1						1			1			3
ลิขสิทธิ์ในทรัพย์สินทาง ปัญญา				2		1							3
การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์		1		1				1					3
การพัฒนา ทรัพยากรสารนิเทศ								1		1		1	3
อนาคตและความหวัง		2					1						3
การบรรลุความเป็นเลิศ			1							1		1	3
การสร้างแนวโน้ม/มรดกแก่ วงการ	1										1		2
<b>รวม</b>	<b>2</b>	<b>5</b>	<b>1</b>	<b>4</b>	<b>1</b>	<b>2</b>	<b>2</b>	<b>4</b>	<b>3</b>	<b>5</b>	<b>1</b>	<b>3</b>	<b>33</b>



## ข้อคิดที่ได้รับจากบทความที่นำเสนอในการประชุม

จากการที่ผู้เขียนได้รับฟังการบรรยาย และอ่านบทความที่นำเสนอในการประชุม CONSAL XII ทำให้ได้รับข้อคิด-ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อวงการบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ซึ่งผู้เขียนได้สรุปประเด็นต่าง ๆ พร้อมกับข้อบทความและผู้เขียนบทความดังต่อไปนี้

1. การมีนโยบายสารนิเทศระดับชาติที่ชัดเจน และหน่วยงานด้านสารนิเทศได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐอย่างจริงจังและต่อเนื่อง จะทำให้ประชาชนในชาติตระหนักรู้ และสามารถสร้างมรดกของชาติทางด้านสารนิเทศและความรู้ได้

- Achieving Information Resources Empowerment: A Digital Library and Knowledge Management Perspective / Prof. Hsinchun Chen

2. ยังมีประเด็นที่ต้องศึกษาเพิ่มเติมอีกมากเกี่ยวกับสารนิเทศดิจิทัล เพื่อทำความเข้าใจ รับผิดชอบ และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม

- Digital Empowerment: Realising the Potential of Digital / Prof. Nick Moore

3. ความร่วมมือระหว่างวิชาชีพและหน่วยงานสารนิเทศจะทวีความสำคัญ ทั้งนี้ใช้เพื่อความอยู่รอดเพียงอย่างเดียว แต่เพื่อความเจริญก้าวหน้าด้วย

- Effective Resource Collaboration: Myths and Realities / Ms. Ch'ng Kim See
- A User-Centred Collaborative Research and Development Program in Information Management / Ms. Josephine C. Sison and Edgardo B. Quiros

4. วิชาชีพสารนิเทศควรตระหนักถึงความปลอดภัยของสารนิเทศ ในฐานะที่เป็นผู้สร้าง จัดหา และบริการสารนิเทศ ตลอดจนคำนึงถึงการปกป้องลิขสิทธิ์ให้กับผู้สร้างสรรค์สารนิเทศ

- The Important of Digital Watermarking for Protection of Copyright Information in Digital Library Environment / Dr. Kamil Fikri
- Ours Not to Reasons Why-Information Ethics in the Internet Age / Prof. Eric Hunter

5. แหล่งบริการสารนิเทศหลายแห่งพยายามเข้ามามีส่วนร่วมในการปลูกฝังการรู้สารนิเทศ (Information Literacy) และนิสัยการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ผู้ใช้บริการ

- Development Long Learners through Information Literacy Programmes: A View from Academic Libraries / Puan Maimunah Kadir and Mohd Sharif Mohd Saad
- Life Long Learning: Universiti Brunei Darussalam Library's Initiatives / Dr. Tahira binti Haji Muhammad Shariff

6. การพัฒนาห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ มิใช่เพียงการสร้างสารนิเทศอิเล็กทรอนิกส์/ดิจิทัลเท่านั้น แต่ยังต้องคำนึงถึงการบริหารจัดการ การจัดระบบ การบริการ และการสงวนรักษาด้วย

- Managing the E-Library: Delivering an Effective Library Service in a Global Environment / Ms. Hoo Chooi Hon

7. ลิขสิทธิ์ในทรัพย์สินทางปัญญาเป็นสิ่งที่วิชาชีพสารนิเทศต้องรับรู้และเข้าใจให้ถ่องแท้ ถึงระดับความสัมพันธ์ที่อาจเข้ามาเกี่ยวข้อง

- Digital Libraries and Intellectual Property Rights: Issues and Implications in a Global Environment / Ms. Lucy Tedd

8. แวดวงวิชาชีพสารนิเทศต่างพยายามยกระดับความรู้ ความสามารถ และก้าวให้ทันความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่

- Libraries and Learners: Developing Support through Collaboration / Prof. Graham Matthews

9. กระบวนทัศน์ของการพัฒนาทรัพยากรสารนิเทศ คือ การปรับแนวคิดที่สอดคล้องกับสื่อสารนิเทศใหม่ ๆ รวมทั้งให้ความสำคัญต่อการเก็บสารนิเทศอย่างถาวร (Archiving)

- Online Collection Development: A Paradigm Shift / Dr. Shaheen Majid and Dr. Abdus Sattar Chaudhry
- Archiving the Internet: Longevity of Web Sources in Purdue University Theses and Dissertations / Mr. James Beaven

10. หน่วยงานบริการสารนิเทศสามารถมุ่งสู่ความเป็นเลิศได้หลายแนวทาง เช่น การศึกษาผู้ใช้ การประเมินตามมาตรฐานคุณภาพ (Assessment) การสร้างความรู้สึกร่วมกันระหว่างผู้ให้บริการและผู้ใช้ เป็นต้น

- Achieving Excellence through Assessment: Theory and Practice in Higher Education in the United States / Dr. Judith Lin Hunt
- Achieving Excellence through User Feedback / Mrs. Kwok-Foo Yan Chuin, Mrs. Lee Cheng Ean, and Mrs. Lim-Yeo Pin Pin

11. ห้องสมุดจะดำรงบทบาทและสถานภาพที่ผู้ใช้/ประชาชนเห็นคุณค่าอยู่ได้ ด้วยการที่บุคคลในวิชาชีพดำเนินการในเชิงรุก คือ การตื่นตัว ปรับตัวเข้ากับความเปลี่ยนแปลง และแสวงหาแนวทาง/จุดยืนที่ชัดเจน และมีลักษณะเฉพาะตัว

- Physical Place or Cyberspace? Approaches Adopted by the University of Queensland Cybrary to Design Libraries around Client Use of and Access to Information / Ms. Janine Schmidt

## การประชุมกลุ่มย่อย

การประชุมกลุ่มย่อยนั้น ทางฝ่ายดำเนินการของบรูไนได้แบ่งออกเป็น 4 กลุ่มย่อย ตามประเภทของแหล่งบริการสารนิเทศ ได้แก่ หอสมุดแห่งชาติและห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดมหาวิทยาลัย ห้องสมุดโรงเรียน หอจดหมายเหตุและห้องสมุดเฉพาะ โดยให้ผู้ร่วมการประชุมได้เลือกเข้าร่วมกิจกรรมตามความสนใจของแต่ละคน กลุ่มที่ผู้เขียนได้เข้าร่วมกิจกรรม คือ กลุ่มห้องสมุดมหาวิทยาลัย มี Janine Schmidt บรรณารักษ์ห้องสมุด University of Queensland และ Lucy Tedd อาจารย์จาก University of Wales, Aberystwyth เป็นผู้ดำเนินรายการ

สำหรับกลุ่มห้องสมุดมหาวิทยาลัยนี้มีการนำเสนอประเด็นปัญหา ภาวะคุกคามที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยต้องเผชิญในปัจจุบัน เช่น ทิศทางการบริหารงานด้านการศึกษาของรัฐบาลที่เปลี่ยนแปลงไป นโยบายเชิงกลยุทธ์ของสถาบันที่ห้องสมุดสังกัด งบประมาณและการแสวงหาแหล่งเงินทุนจากภายนอก ความคาดหวังต่อห้องสมุดและความต้องการของผู้ใช้บริการสารนิเทศที่เพิ่มมากขึ้น ความเปลี่ยนแปลงด้านกระบวนการและวิธีการสอนและการเรียนรู้ ผลกระทบของเทคโนโลยีทางการศึกษา การแสวงหาระเบียบวิธีวิจัยใหม่ ๆ สำหรับห้องสมุด ตลอดจนการควบคุมต้นทุนในการบริหารจัดการทรัพยากรสารนิเทศ



จากข้อเสนอแนะของผู้ดำเนินรายการ และการระดมสมองของผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อย เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาและรับมือกับภาวะคุกคามดังกล่าวข้างต้น ได้ข้อสรุปและกลยุทธ์ในการแก้ไขบางประการดังนี้

- สร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์กับผู้ให้บริการสารสนเทศให้มากขึ้น
- รู้จักเลือกและนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้กับห้องสมุดได้อย่างเหมาะสม ด้วยการจัดซื้อและสร้างสรรค์ขึ้นเอง
- ยกกระดับความสามารถและพัฒนาทักษะ ตลอดจนปลูกฝังทัศนคติของการบริการตามแนวทางธุรกิจให้แก่บุคลากรห้องสมุด
- เสริมสร้างการรู้สารสนเทศและทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารแก่ผู้ใช้บริการได้
- รู้จักการบริหารจัดการต้นทุนในการดำเนินงานห้องสมุด
- ปรับรูปแบบโครงสร้างองค์กร
- จัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่เหมาะสมกับผู้ใช้ ทั้งโดยการซื้อและผลิตขึ้นเอง
- ให้บริการสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ เช่น การมีเครื่องมือสืบค้นและเข้าถึงสารสนเทศบนเว็บ การบูรณาการซอฟต์แวร์ห้องสมุดเข้ากับซอฟต์แวร์อิเล็กทรอนิกส์ การให้บริการข้อความทางโทรศัพท์ บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าแบบออนไลน์และทันที (real time) บริการเฉพาะบุคคล เป็นต้น

## มติและข้อเสนอแนะจากการประชุม CONSAL XII

Sub-Committee on Papers and Speakers ของการประชุม CONSAL XII ได้จัดทำร่างมติและข้อเสนอแนะจากการประชุม โดยให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวาง ซึ่งหากต้องการติชมเพิ่มเติมสามารถส่งข้อความทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ได้ที่ suhaimi @ lib.ubd.edu.bn ขณะที่ผู้เขียนกำลังเขียนบทความนี้อยู่ นั้น ยังมีทราบบว่ามติและข้อเสนอแนะฉบับสมบูรณ์เป็นเช่นไร อย่างไรก็ตามผู้เขียนขอเสนอร่างมติดังกล่าวเพื่อให้ผู้อ่านได้พิจารณา ดังนี้

## สังคมสารสนเทศ

- การสร้างสารสนเทศที่มีคุณค่าจะมีส่วนกระตุ้นให้เกิดเศรษฐกิจที่อาศัยความรู้เป็นฐาน (knowledge economy)
- การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นแกนหลักที่สำคัญของสังคมสารสนเทศ ดังนั้น ห้องสมุดจึงมีบทบาทที่สำคัญในการสร้างการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องให้เกิดขึ้นกับประชาชนในชาติ โดยอาศัยแรงผลักดันทางการเมือง และรัฐบาลต้องเล็งเห็นความสำคัญของห้องสมุดด้วย
- ห้องสมุดมีบทบาทสำคัญต่อการทำให้ประชาชนในชาติสามารถเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างทั่วถึง และมีส่วนช่วยสร้างบรรยากาศของการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- ห้องสมุดจำเป็นต้องมุ่งเน้นและดำเนินโครงการต่าง ๆ ทางด้านการจัดระบบสารสนเทศที่มีคุณค่าและมีประโยชน์ต่อประชาชน (เช่น การรู้สารสนเทศ การใช้สื่อ) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอนและการประยุกต์ใช้ เพื่อตอบสนองของชุมชนที่ห้องสมุดให้บริการ
- รัฐบาลควรกำหนดวาระแห่งชาติที่เกี่ยวกับการลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสารสนเทศ การขยายโอกาสสำหรับสตรีที่จะได้รับการฝึกอบรมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และได้รับสารสนเทศที่มีคุณค่า ทั้งเพื่อยกระดับสถานภาพและบทบาทของสตรี

## การพัฒนาวิชาชีพ

- ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีก่อให้เกิดความท้าทายแก่วิชาชีพสารสนเทศ และทำให้บรรณารักษ์ต้องเปลี่ยนบทบาทมาเป็นผู้นำและตัวกลางในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว
- บรรณารักษ์ควรพยายามก้าวให้ทันกับความรู้ที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและองค์กร
- บรรณารักษ์จำเป็นต้องเผยแพร่สารสนเทศอย่างมีจริยธรรม และตระหนักในหน้าที่ของการรักษาความลับและภาวะส่วนตัวของผู้ใช้และสารสนเทศที่เผยแพร่ นอกจากนี้ ยังจำเป็นต้องพัฒนาความสามารถในการจัดการลิขสิทธิ์และสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา เพราะเป็นประเด็นที่สำคัญในยุคสังคมสารสนเทศ

## การแปลงสารสนเทศดิจิทัล (Digital transformation)

- การแปลงสารสนเทศให้เป็นดิจิทัลก่อให้เกิดความท้าทายในการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ ไม่ว่าจะเป็นการคัดเลือก การจำแนกสารสนเทศตามเนื้อหา และประเภทของสื่อ ทรัพยากรเส้นทางปัญญา ประเด็นที่เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายและการสงวนรักษา การเข้าถึงอย่างทั่วถึง และความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ห้องสมุดมีความจะเป็นต้องนำเอาวิธีการซึ่งเกี่ยวข้องกับวงจรชีวิตของสารสนเทศ มาใช้กับการแปลงสารสนเทศดิจิทัล
- ห้องสมุดดิจิทัลไม่ควรจะเป็นเพียงการจัดระบบและเข้าถึงข้อมูลโดยทั่วไป แต่ควรเป็นการสร้างสรรค์ การบริหารจัดการ และการแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกัน
- กรอบงานเชิงนโยบายสำหรับการสงวนรักษาสารสนเทศดิจิทัล จำเป็นต้องถูกบรรจุเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายที่นำออกมาบังคับใช้ และควรครอบคลุมถึงการผลิตเอกสารดิจิทัลบนอินเทอร์เน็ต
- การบำรุงรักษาบูรณภาพ (integrity) ของข้อมูลและรูปแบบสารสนเทศ โดยผ่านโครงการริเริ่มการสร้างลายน้ำลงในสารสนเทศดิจิทัล (watermarking initiatives) จะมีส่วนสำคัญต่อการลดความเสี่ยงในการละเมิดลิขสิทธิ์

## ความร่วมมือ

- กิจกรรมการแบ่งปันทรัพยากรร่วมกันทั้งในระดับภูมิภาคและระดับประเทศ มีความจำเป็นต่อการพัฒนาระบบสารสนเทศโดยรวม
- เพื่อให้ความร่วมมือดำเนินไปอย่างยั่งยืน จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบที่สำคัญ 4 ส่วน คือ พันธกรณี ความกระตือรือร้นร่วมกัน ความยืดหยุ่น และการสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร
- การพัฒนาภาคีในระดับภูมิภาค ถือเป็นยานพาหนะที่สำคัญซึ่งจะนำไปสู่ประสิทธิผลในการใช้ต้นทุนของทรัพยากรดิจิทัล และการจัดซื้อใบอนุญาตเข้าใช้ฐานข้อมูล

## มรดกทางความรู้

- ต้องส่งเสริมและสงวนรักษามรดกทางความรู้โดยผ่านโครงการด้านการอนุรักษ์และสงวนรักษาต่าง ๆ อันจะนำไปสู่ความร่วมมือกันระหว่างหอจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์
- ต้องจัดทำโครงการวิจัยเพื่อศึกษาและบริหารจัดการสารสนเทศซึ่งเป็นมรดกของชาติที่สูญหาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสารสนเทศที่อยู่บนเว็บ

## การพัฒนาสถาบัน

- ประเทศสมาชิก CONSAL ตกลงร่วมกันที่จะส่งเสริมพัฒนาการของหอสมุดแห่งชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง CONSAL สนับสนุนความพยายามของประเทศบรูไนในการจัดตั้งหอสมุดแห่งชาติ
- CONSAL ส่งเสริมพัฒนาการของสมาคมห้องสมุดแห่งชาติในประเทศสมาชิก
- CONSAL ได้จัดตั้ง Council of Academic Librarians ด้วยเล็งเห็นถึงความสำคัญของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในระดับภูมิภาค CONSAL จะให้การสนับสนุนการก่อตั้งกลุ่มความสนใจเฉพาะทางเพื่อสนองตอบความต้องการของระบบห้องสมุดที่แตกต่างกัน

## สรุป

ประสบการณ์ที่ผู้เขียนได้รับจากการประชุม CONSAL XII ณ ประเทศบรูไน ดารุสซาลาม ทั้งโดยการอ่าน ฟัง สนทนา และแลกเปลี่ยนความรู้ ระหว่างผู้เขียนและผู้ทรงวุฒิตลอดจนผู้ประกอบวิชาชีพสารนิเทศจากประเทศในกลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงใต้พร้อมกับถ่ายทอดออกมาในรูปแบบของการเล่าสู่กันฟังดังปรากฏในบทความชิ้นนี้ ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้อ่านคงจะได้รับความรู้ ได้รับความคิดเห็น และความเคลื่อนไหวในวงการและองค์กรวิชาชีพสารนิเทศในระดับภูมิภาค ซึ่งในมุมมองของผู้เขียนนั้นคิดว่า ความร่วมมือทั้งทางวิชาการและวิชาชีพในระดับภูมิภาคกำลังเดินอยู่บนเส้นทางของความเจริญก้าวหน้า มีพัฒนาการอย่างมั่นคง และเต็มไปด้วยความหวัง ว่าองค์กรและความร่วมมือดังกล่าวจะเข้มแข็ง อีกทั้งเป็นเสาหลักของวิชาชีพสารนิเทศเอกเช่นเดียวกับประเทศพัฒนาแล้วทั้งหลาย

## บรรณานุกรม

- 12th Congress of Southeast Asian Librarians (CONSAL XII) "Information Resources Empowerment: Enhancing Knowledge Heritage": Presented Papers. Bandar Seri Begawan: CONSAL XII, 2003.
- "CONSAL XII." [Online]. Available: <http://www.ppknbd.org.bn/org/ppknbd/consal.htm> 2003. Retrieved October 30, 2003.
- Delegate Handbook CONSAL XII. [n.p.], 2003.
- Twelfth Congress of Southeast Asian Librarians: Speakers Profile and Abstract. [n.p.], 2003.



สถาบันวิทยบริการ  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย